

CAMILLA LÄCKBERG ITKIJÄNAINEN

Suomentanut Kristiina Vaara

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ruotsinkielinen alkuteos: *Gråterskan*

© Camilla Läckberg 2025

Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-48265-9

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2025

Bengt Nordinille
Uskosi minuun antoi minulle siivet

Oli yllättävää, kuinka paljon hän ehti ajatella. Hän ei uskaltanut avata silmiään, ei halunnut nähdä. Pieniä pisteitä alkoi tanssia hänen edessään pimeydessä, kuin tähtiä, jotka liikkuiivat nopeasti, nopeasti.

Hän ei halunnut kuolla. Hän halusi huutaa, riuhtoa, rimpuilla irti, mutta oli kuin keho olisi kieltäytynyt tottelemasta. Outoja ajatuksia tuli ja meni salamannopeasti. Järjettömiä ajatuksia. Hän ei voisi ostaa uusia Buffalo-kenkiä. Hän ei pääsisi enää purjehtimaan. Hän ei näkisi, mitä ”Beverly Hillsissä” tapahtuisi. Myös suuria ajatuksia tuli ja meni yhtä nopeasti, pienten seassa. Hän ei koskaan pääsisi naimisiin. Ei koskaan saisi lapsia. Ei koskaan kokisi omaan asuntoon muuttamisen vapautta.

Pimeys alkoi kietoutua hänen ympärilleen yhä tiukemmin. Ajatuksia oli vähemmän ja vähemmän. Suljettujen silmäluomien takana tuntui kyyneelten poltto, mutta kyyneleitä ei tullut. Hän yritti epätoivoisesti ymmärtää, yritti pakottaa mielensä jonkinlaiseen käsitykseen siitä, mitä tapahtui. Mutta se ei vain onnistunut. Hän ei saanut henkeä. Kädet tottelivat muutaman sekunnin, ja hän yritti työntää pois sitä, mikä oli syöksemässä häntä suoraan pimeyteen. Mutta se oli mahdotonta. Ja keho lakkasi taas tottelemasta.

Pieniä valonsirpaleita murtautui pimeyden halki. Kuin tunneli olisi avautunut. Hän ei halunnut nähdä valoa, hän halusi pysyä pimeydessä. Pimeydessä oli toivo, ja hän tiesi, että jos hän kulkisi valoa kohti, tuota toivoa ei enää olisi. Pimeydestä hän pääsisi pois, mutta valosta ei. Valo olisi ikuinen.

Jalat tuntuivat pettävän alta, vaikka hän oli makuulla. Valo välkkyi silmäluomien takana, ja kävi yhä vaikeammaksi pysyä siinä, missä oli. Kun hän lopulta luovutti ja antautui levittäytyvien galaksien syleilyyn, hän tunsu sydämensä särkyvän tuhansiksi pirstaleiksi.

Lauantai

”OLETKO TÄYSIN HELVETIN epäpätevä? Makrillia on kypsennetty liian kauan, se on vittu rutikuivaa!”

Keittiöstä kuuluva kolina säikäytti ruokasalissa istuvat asiakkaat.

”Kuulostaa ’Hell’s Kitchenin’ jaksolta”, Erica Falck kuiskasi ja nojautui pöydän yli miestänsä Patrikia kohti. ”Hän karjuu melkein kovempaa kuin Gordon Ramsay.”

”Ruokaa *ja* viihdettä”, Patrik sanoi vinosti hymyillen ja kurkotti uteliaasti kaulaansa nähdäkseen paremmin keittiöön.

”On avajaisilta, ei ihme, jos alussa hiukan yskii”, Erica sanoi. ”Mutta jos muu ruoka on näin hyvää, Gabriel saa minun puolestani viskoa katiloita niin paljon kuin lystää.”

Hän otti uuden haarukallisen pöytään saapunutta alkuruokaa, täydellisesti kypsennettyä kampasimpukkaa, jonka lisukkeena oli tuoreita yrttejä ja jonkinlaista hummerivaahtoa, joka kohoili kuin pilvi annoksen päällä.

”Toivottavasti ruokaa tulee pian lisää”, Patrik mutisi. ”Tämähän oli pelkkä suupala. Täytyy varmaan hakea pizzaa kotimatalla, jos tämä jatkuu näin.”

Erica pyöräytti silmiään.

”Ei hyvänen aika, sinua ei sitten voi viedä minnekään.”

Hän ojensi taas kätensä ja taputti miestä reidelle, kohotti sitten valkoviinilasia.

”Kippis aikuisten illalle. Ilman lapsia. Ensimmäiselle sitten Noran syntymän. En voi uskoa, että hän on jo kuuden viikon ikäinen.”

Patrik nosti maljan hänen kanssaan, he ottivat nautinnollisen kulauksen viiniä, ja sitten Patrik nojautui suukottamaan häntä suulle. Keittiöstä kuului lisää kiroilua ja uusi kunnon paukaus, joka sai heidät hihittämään.

Erica katseli ympärilleen. Hän tuskin tunnisti paikkaa. Gröna Lid oli yksi Fjällbackan perinteikkäistä liiketiloista, ja vuosien varrella se oli toiminut elokuvateatterina, majatalona, tanssipaikkana, ravintolana ja

yökerhona. Jonkin aikaa jopa pankkina. Nyt se oli taas ravintola nimeltä Hav & Salt ja remontoitu täysin ennen avaamista. Seinät oli maalattu hillityn vaaleanvihreiksi, pöydät olivat vaaleaa puuta, niissä oli moitteettomasti silitetyt valkoiset liinat, ja upouusi keittiö kiilsii terästä ja alumiinia. Avokeittiö, johon näki suoraan ruokasalista, kuhisi elämää ja toimintaa, ja Erica katseli kiinnostuneena henkilökunnan tehokasta liikehdintää. Näytti melkein siltä kuin he olisivat tanssineet, niin täydellisen koordinoitua kaikki oli. Pariovet vanhanaikaisine lasiruutuihin olivat auki, ja elokuun illan lämpö sekoittui sisätilojen viileyteen.

”Toivottavasti tämä vain pysyy pystyssä”, Erica sanoi huolestuneena ja silmäili lautasensa vieressä olevaa ruokalistaa. ”Ruoka on melkoisen edistyksellistä. Heillä tulee kyllä olemaan rankkaa talvikuukausina.”

”Kuules nyt, Pöperö-Maija, etkö sinä nimenomaan sanonut, että on mahtavaa, että Gabriel Rudberg avaa tänne ravintolan?”

”Juu, ja minusta se onkin mahtavaa. Toivon vain, että he saavat tämän toimimaan. Mutta on uskomattoman hienoa, että viralliset avajaiset ovat Sofien katoamisen kolmekymmenvuotispäivänä.”

Erican katse hakeutui kehystettyyn valokuvaan, joka roikkui näkyvästi yhdellä seinällä. Rudbergin perhe Allanin ravintolassa, jonka tämä oli omistanut tuolloin. Allan ja hänen poikansa Gabriel pöydän toisella puolella, ja Yvonne ja hänen tyttärensä Sofie toisella. Kuva oli ilmeisesti otettu niillä main, kun Sofie aloitti yläkoulun.

”Mitenkäs täällä sujuu?”

Gabrielin bonusäiti Yvonne Rudberg seisoi heidän pöytänsä vieressä ja kattoi heille uusia lautasia leveästi hymyillen.

”Tässä on hummeria palsternakkapyreen ja merilevän kera”, Yvonne sanoi ylpäänä.

Hän säpsähti, kun keittiöstä kuului taas kiroilua. Sitten taas hymy, hieman hermostunut.

”Avajaishermoilua”, hän sanoi hiljaa.

”Sehän on vain viihdyttävää”, Patrik huomautti ja maistoi hummeria vilkaistuaan ensin epäluuloisesti merilevää.

”Emme tienneet, tuntuisiko ravintolan avaaminen juuri tällä päivämäärällä oikealta vai väärältä. Tai pikemminkin Gabriel ja Allan epäroivät, kun taas minä... halusin, että Sofie on mukana. Ja siksi hyppäsin

täksi illaksi mukaan remmiin tarjoilemaan. Vastedes he saavat sitten pärjätä omillaan.”

Erica laski kätensä Yvonneen kädelle.

”Tiedätkö, mielestäni on aivan täydellistä, että avaatte juuri tänä iltana.”

Yvonne vain nyökkäsi ja taputti Erican kättä kevyesti. Sitten hän vilkaisi seinällä olevaa valokuvaa, päästi Erican käden ja siirtyi seuraavaan pöytään tupaten täydessä, puhetta sorisevassa ruokasalissa.

”Näin jutun ’Nyhetsmorgonissa’ tänä aamuna”, Patrik sanoi ja kaapi loput pyreestä haarukallaan vilkaisten Erica. ”Olen vähän yllättynyt, ettet ole koskaan kirjoittanut Sofien katoamisesta.”

Erica kohautti olkapäitään.

”Ajatus on kyllä käynyt mielessä, mutta en tiedä... Sofie oli muuttaman luokan minua ylempänä, ja tunsin hänet vain ulkonäöltä, mutta silti tuntuu, että se osuu liian lähelle.”

”Kirjoitithan sinä Alexandrastakin.”

”Niin, mutta meillä oli keskeneräisiä asioita. Alexandra oli ystäväni. Hänestä kirjoittaminen oli minun tapani etsiä vastauksia. Sofie vietti aikaa coolien vanhempien tyttöjen kanssa. Hän oli niitä sellaisia tavoitamattomia. Ei, en tiedä. Se tuntuisi jollain lailla sensaatiohakukselta.”

”Mitä helvettiä, kutsut itseäsi kokiksi etkä osaa edes suolata kunnolla?!”

Gabrielin karjunta kaikui salissa, ja Patrik virnisti.

”Olenko hullu, kun tämä on minusta hauskaa? Mutta ihan totta, seuraavien annoksien täytyy olla isompia. Kuolen kohta nälkään. Enkä oikein tiedä, mitä mieltä olen merilevän syömisestä.”

”Etköhän sinä selviä”, Erica sanoi kuivasti.

Hän otti taas kulauksen viiniä. Pulloruokinnassa oli etunsa.

Kun he tulivat kotiin pari tuntia myöhemmin, lapset nukkuivat omissa sängyissään. Patrikin äiti Kristina makasi sohvalle sikeässä unessa hankin. Erica kumartui herättämään hänet varovasti.

”Kotona ollaan. Suurkiitos lastenhoidosta, oli aivan ihana saada vähän aikuisten aikaa.”

Kristina nousi istumaan, haukotteli ja kohensi sohvatyynyjä.

”Voi, siitä ei ollut mitään vaivaa. He olivat pieniä enkeleitä. Jopa kaksoset. Ja pikkuinen on suloinen.”

Rintaa kouristi. Erica oli rakastanut nuorinta tytärtään ensisilmäyksestä lähtien, mutta oli jatkuvasti huolissaan siitä, miten tyttöä kohdeltaisiin. Maailma ei aina ollut armollinen niille, jotka eivät olleet samantlaisia kuin muut.

”Niin, hän on ihana”, Erica sanoi ja halasi Kristinaa hyvästiksi.

Patrik oli jo keittiössä.

”Teen voileivän. Siis, kaikki oli helkkarin hyvää, jopa se merileväjuttu. Mutta minulla on vielä nälkä, emmekä hakeneet sitä pizzaa...”

Erica katseli avoimen jääkaapin valossa seisovaa puolisoaan. Mies oli ehtinyt riisua housunsa ja seisoi siinä yllään sukat, kalsarit ja paita. Ohimoilla näkyi vähän harmaata, ja silmien ympärille oli ilmestynyt uusia naururyppyjä.

Hän ei ollut koskaan näyttänyt komeamalta.

”Rakastan sinua”, Erica sanoi. ”Herranen aika, kuinka rakastankaan sinua.”

Jo lapsena hän oli ollut yökyöpeli, vanhempiensa epätoivoksi. Mutta Tagen kanssa vietettyjen vuosien aikana myöhäisillan tunnit olivat saaneet täysin toisenlaisen merkityksen. Tage nukahti yleensä jo yhdeksän maissa, melkein aina nojatuoliin, jossa vietti enemmän valvellaoloaikansa töiden jälkeen.

Hän oli alkanut vihata tuota nojatuolia. Miehellä oli siitä näkymä koko pohjakerrokseen: olohuoneeseen, keittiöön ja pieneen ruokailutilaan. Ja siten myös häneen.

Hän ei koskaan tiennyt, milloin mies nousisi tuolistaan. Jonkin tähden, mitä mies katsoi hänen tehneen tai jättäneen tekemättä. Joskus se jäi läimäytykseen. Mutta muutaman kerran hän oli joutunut lähtemään sairaalaan.

Hän ei koskaan tehnyt miehestään ilmoitusta. Monista syistä. Lasten vuoksi. Häpeän vuoksi. Sen vuoksi, että oli mennyt naimisiin tämän kanssa, vaikka kaikki olivat itsepintaisesti pyytäneet ja anelleet, ettei hän menisi. Ja sen vuoksi, että hän tiesi, että mies tappaisi hänet, jos hän tekisi rikosilmoituksen.

Huolimatta kaikesta siitä, mitä nojatuoli edusti, hän oli antanut sen olla paikallaan. Kolmekymmentä vuotta.

Lapset olivat jo käyneet kyselemässä talosta. Hän oli yllättynyt, että he olivat odottaneet niinkin kauan. Kuukauden siitä, kun hän oli murtanut lonkkansa ja tajunnut, ettei pystyisi enää asumaan kotona. Silloin lapset olivat alkaneet kierrellä kuin korppikotkat. Ja tietenkin naamioineet sen huolenpidoksi. He halusivat hänen muuttavan palvelutaloon. Siellä on niin mukavaa, he sanoivat. Siellä saisi vähän seuraa eikä olisi niin yksinäistä, he sanoivat.

Hänen pitäisi varmaan olla iloinen siitä, etteivät he sentään olleet ehdottaneet Äldersrota. Viimeistä pysäkkiä ennen hautausmaata, kuten Tage sitä oli tavannut kutsua. Lapset eivät ymmärtäneet sitä, että hän oli pärjännyt omillaan kaikki nämä vuodet. Ja hän oli ollut yksin kaikki nämä vuodet. Hän ei pelännyt yksinäisyyttä.

Hän oli pelännyt lastensa isää, ei yksinäisyyttä.

Kahvi oli jäähtynyt, ja hän nousi kaatamaan uuden kupillisen. Tavallisesti hän ei voinut juoda kahvia illalla, mutta nyt sillä ei ollut väliä. Hän ei vielääkään pystynyt nukkumaan. Hän ei ollut nukkunut kuukauteen. Vain lyhyitä torkahduksia, joista hän kavahti hereille nähtyään painajaisia.

Hän oli luullut päässeensä vapaaksi. Vihdoinkin vapaaksi. Lopulta-kin. Sen sijaan hänen vankilansa muurit olivat vetäytyneet yhä lähemmäksi. Oli niin ahdasta, että tuskin sai henkeä. Hän ei tiennyt, miksi lonkkamurtuma oli ollut laukaiseva tekijä. Mutta se oli käynnistänyt jotain, mitä hän ei saanut enää pysäytettyä.

Lapset saisivat, mitä halusivat. Heidän ei edes olisi tarvinnut yrittää suostutella häntä. Hän tiesi, minkä arvoinen talo oli. Se sijaitsi aivan ranta-aittojen yläpuolella, siitä oli näkymä sataman suulle, ja siitä saisi monta miljoonaa kruunua. Maria ja Mikael olivat kumpikin varakkaita, mutta hän näki, että heidän silmissään kiilui ajatus myymisestä.

Hän oli epäonnistunut. Hän ei ollut onnistunut siirtämään mitään itsestään lapsille. Kun hän katsoi heitä, hän näki vain Tagen. Hän ei voinut tehdä heidän hyväkseen enempää. Raha ei tekisi heitä onnellisiksi. He eivät kyenneet olemaan onnellisia.

Aivan kuten isänsä, he olivat aina tyytymättömiä, jatkuvasti loukkaantuneita kaikesta, mitä eivät saaneet elämältä, mutta jonka katsoivat ansaitsevansa. Hän oli kasvattanut heidät, pitänyt heistä huolta, laasta-

roinut heidän haavansa, suukottanut heidän poskiaan pannessaan heidät nukkumaan illalla. Silti Tage oli nojatuolistaan käsin onnistunut tekemään heistä omiaan. Miehen geeniperimä oli voittanut hänen rakautensa heitä kohtaan.

Ainoa, mitä hän nyt saattoi tehdä, oli karkottaa painajaiset tunnustamalla oman totuutensa. Hän tulisi kaipaamaan tätä näkymää. Valönia, joka kohosi majesteettisesti harmaansinisen veden tuolla puolen. Badholmenin hyppytornia, joka piirtyi iltataivasta vasten. Mutta ainakin hän olisi lopultakin, lopultakin vapaa.

Sunnuntai

ERICASTA OLI IHANA istua verannalla aamuisin ennen kuin lapset heräsivät. Arkisin kaaos käynnistyi heti kello seitsemän herätyksen ja lasten aamutoimien hötäkän myötä. Mutta näin viikonloppuisin Erica antoi heidän nukkua niin kauan kuin heitä nukutti, ja koska Nora oli osoitautunut alusta asti unikeoksi, Erica sai yleensä tunnin tai kaksi omaa aikaa kahvikupin ääressä kuistilla.

Patrik oli lähtenyt töihin, ja vaikka Erica rakasti miestänsä silmittömästi, hän arvosti myös sitä, että oli ainoa hereillä oleva aikuinen talossa. Neljän pienen tai melko pienen lapsen kanssa hänestä tuntui joskus, ettei hän kuullut edes omia ajatuksiaan, ja vasta kun hän sai hetken omaa aikaa hiljaisessa talossa, hänen entinen minänsä palasi pikkuhiljaa hetkeksi. Oli uuvuttavaa huolehtia jatkuvasti muiden tarpeista, ja raja sen välillä, kuka oli Erica ja kuka äiti sekä vaimo, hämärtyi yhä enemmän.

Kustantaja vaati uutta kirjaa. Viimeisin, Lolan tapauksesta kertova, oli ollut jo pitkään listojen kärjessä ja myyty lukuisiin maihin. Agentti halusi Erican lähtevän kirjamessuille Ranskaan, Espanjaan ja Puolaan, mutta kuinka hän ehtisi? Hänhän tuskin pääsi ruokakauppaan.

Itkuhälytin alkoi säristä hänen edessään. Tänne verannalle ei aina kuullut, jos Nora heräsi ja huusi, joten hän piti hälytintä päällä varmuuden vuoksi.

Noralla oli sitkeä yskä. Erica kurtisti kulmiaan. Se ei kuulostanut hyvältä.

Ennen Noran syntymää Erica oli lukenut kaikesta, mitä Downin syndroomaa sairastavan lapsen saaminen voisi tuoda mukanaan, ja vaikka Nora ei lääkäreiden mukaan kuulunut niihin neljästä viiteenkymmeneen prosenttiin lapsista, joilla oli synnynnäinen sydänvika, Erica ei silti voinut lakata murehtimasta. Nora yski taas, pitkään ja sitkeästi, ja Erica pomppasi ylös, meni sisään ja portaita pitkin yläkertaan. He olivat sijoittaneet pinnasängyn makuuhuoneeseensa, ja kun Erica astui huoneeseen, Nora makasi petissään heilutellen käsiään ja jalkojaan.

Kun Erica kurkisti sänkyyn, hän sai tervehdykseksi iloisen hymyn. Hän nosti varovasti lämpimän pienokaisen syliinsä. Ensihymy oli nähty vain muutama päivä sitten ja oli täysin vastustamaton.

Nora köhi taas, pitkä yskänkohtaus sai tytön haukkomaan henkeä. Erican sydän jyskytti huolesta, ja hän kantoi tyttärensä alakertaan ja otti puhelimen, joka oli latautumassa tiskipöydällä. Hän valitsi numeron, johon oli soittanut aivan liian usein Noran syntymän jälkeen.

”Erica täällä, hei. Kuule, Nora yskii ihan kamalasti, ja kuulostaa siltä kuin hänellä olisi hengitysvaikeuksia. En tiedä, mitä tekisin... Oletko varma? Oletko nyt siellä? Okei. Kiitos, mahtavaa, soitan vain anopin tänne hoitamaan muita lapsia. Lähetän viestin, kun lähdemme Fjällbackasta. Suurkiitos.”

Puoli tuntia myöhemmin Erica oli vaihtanut Noran vaipan, antanut tytölle tuttipullollisen äidinmaidonkorviketta, kuunnellut kärsivällisesti Kristinan saarnan siitä, kuinka hän oli aivan liian huolissaan Norasta, ja oli nyt matkalla Tanumsheden terveystakeskukseen. Vaikka se olikin itse asiassa suljettu.

Hän ajoi mieluiten sinne, vaikka se oli kauempana. Siellä oli pidemmät aukioloajat kuin Fjällbackan terveystakeskuksessa, ja tuntui turvaliselta viedä Nora Magdalenan luo. Magdalenalla oli niin paljon koke-musta. Huoli lepatti yhä rinnassa, ja Erica oli jo vähällä soittaa Patrikille ja kertoa. Mutta lopulta hän päätti olla soittamatta. Hän ei tarvinnut vielä toistakin saarnaa siitä, että oli aivan liian huolehtivainen. Joskus Patrik muistutti aivan liikaa äitiään.

Sunnuntai oli hiljainen päivä poliisiasemalla. Patrikista oli mukava olla siellä yksin, koululaisen, pikkulasten ja vastasyntyneen aiheuttama kaaos oli samaan aikaan ihanaa ja täysin uuvuttavaa. Ja hiljainen päivä yksin asemalla soi hänelle myös mahdollisuuden saattaa paperityöt ajan tasalle. Annika nalkutti koko ajan, että Patrikin olisi tehtävä raporttinsa valmiiksi, mutta Patrik inhosi harvaa asiaa yhtä paljon kuin hallinnol-lista työtä, joten hän keksi aina hyvän syyn lykätä sitä. Mutta lopulta-han se oli kuitenkin hoidettava.

Patrik kaatoi juuri keittämästään pannullisesta kupin kahvia. Jopa vasta keitettyinä aseman kahvi maistui kamalalta. Annika oli alkanut

mutista, että ehkä heidän pitäisi hankkia sellainen Nespresso-kone, mutta muut olivat ampuneet ajatuksen alas. Surkea suodatinkahvi oli ollut heidän kumppaninsa niin lukemattomien työtuntien ajan, että se oli jo kuin vanha uskollinen ystävä.

Patrik istuutui keittiöpöydän ääreen ja soi itselleen hiljaisen mietintähetken. Työpöydällä olevat paperit saivat odottaa vielä hetken, kun hän antoi hiljaisuuden asettua.

Oli kummallista, miten ihmismieli toimi, ja miten nopeasti aivot torjuivat sen, kuinka perusteellisesti vauva jätti kaiken muun varjoonsa ensimmäisinä kuukausina. Mutta tietenkään hän ei haluaisi vaihtaa lapsiperhekaaosta mihinkään muunlaiseen elämään. Noran myötä tuli tunne, että palapelin viimeinen palanen oli loksahdanut paikalleen heidän perheessään.

Hän nousi, kaatoi hiukan lisää kahvia ja suuntasi kohti työhuonettaan. Juuri, kun hän ohitti vastaanottotiskin, ulko-ovi avautui, ja hän pysähtyi.

”Hei. Miten voin auttaa?”

Pieni nainen, jolla oli pelokas ilme, astui varovasti ovesta sisään.

”Haluan puhua poliisin kanssa.”

”Minä olen poliisi. Patrik Hedström.” Hän hymyili lämpimästi yrittääkseen lievittää naisen ilmeistä epärointiä.

”Sitten haluan puhua kanssasi. Haluan ilmoittaa murhasta.”

Patrik tuijotti naista. Tuota hän ei ollut odottanut kuulevansa. Hän viittasi keittiöön päin.

”Tule, istutaan alas ja käydään läpi, mitä on tapahtunut, kaikessa rauhassa.”

Vanhempi nainen seurasi häntä hiljaa pieneen keittiöön. Hän ontui hieman ja käveli kainalosauva tukenaan. Vaivalloisesti hän istuutui tuoliin ikkunan viereen, ja Patrik kaatoi hänelle kupin kahvia.

”Se ei ole hyvää, mutta kahvia kuitenkin”, hän sanoi ja istuutui vastapäiselle tuolille. ”No niin, kerrohan, mitä on tapahtunut.”

Nainen epäroi, katseli ympärilleen keittiössä. Sitten hän veti syvään henkeä.

”Minä murhasin hänet. Minä murhasin mieheni Tagen.”

Patrik sävähti.

”Ja missä Tage on nyt? Onko hän kotonanne?”

Patrik katsoi naista tarkkaan, mutta ei nähnyt verijälkiä tai vammoja. Nainen näytti olevan vähintäänkin kahdeksankymmenen paremmalla puolella. Ehkä hän oli muistisairas? Tai muuten vain höperö?

”Ei, ei, Tage on jo haudattu.” Nainen pudisti päätään rajusti.

”Nyt en ymmärrä”, Patrik sanoi. ”Hänet on jo haudattu? Minne? Meillä ei ole käynnissä murhatutkintaa tällä alueella.”

Vanhempi nainen näytti kokoavan itseään kyetäkseen selittämään. Hän puhui hitaasti ja selkeästi, kuin lapselle.

”Nimeni on Edith Lomander. Mieheni nimi oli Tage. Minä murhasin hänet, mutta kukaan ei saanut tietää sitä. Lääkäri, joka tutki hänet, määritteli kuoleman luonnolliseksi. Ja niin hänet haudattiin. Fjällbackan hautausmaalle.”

”Ja miten sinä murhasit hänet?”

Patrik ei oikein tiennyt, mitä uskoa. Ehkä nainen oli lähtenyt omille teilleen Åldersrosta, Fjällbackan uudelleen avatusta vanhainkodista?

Aivan kuin olisi lukenut Patrikin ajatukset Edith sanoi:

”En ole höperö. Kropassa ei ole paljon kehumista, mutta järki on tallessa. Annoin hänelle glykolia. Ja siihen hän kuoli. Ja ajattelin, että jos hän vain kuolisi, kaikki olisi ohi ja pystyisin elämään sen kanssa. Mutta en pysty. Siksi tulin. Tunnustamaan. Minä murhasin Tagen.”

Patrik raapi päätään mietteläänä, hän ei vielääkään oikein tiennyt, miten toimia. Mutta Edith vaikutti selväjärkiseltä. Ja jokin sanoi Patrikille, että hän puhui totta.

”Miksi annoit hänelle glykolia?”

Edith kohensi asentoaan. Selvästi helpottuneena siitä, että oli saanut jakaa taakkansa. Hän otti kulauksen kahvia ja irvisti ennen kuin jatkoi:

”Kuinkahan osaisin selittää, millainen elämä minulla oli Tagen kanssa? Se alkoi siitä, että hän pahoinpiteli minut törkeästi hääyönämme. Ja niin se jatkui. Minun olisi pitänyt lähteä, mutta sitten tulivat lapset... Ja kun he kasvoivat ja muuttivat pois, no... Elämä Tagen kanssa oli ainoa, mistä tiesin.”

Patrik haki sanoja. Hän oli täysin äimänä. Oli mahdoton kuvitella helvetiä, jossa hänen edessään istuva nainen oli selvästi joutunut elämään aivan liian monta vuotta.

”Ja mikä sai sinut lopulta tappamaan hänet?”

Edith kohautti hentoja hartioitaan.

”Se siinä olikin niin outoa. Se ei ollut mikään iso juttu. Vuosien varrella oli tapahtunut paljon pahempaa. Ihan kuin olisin yhtäkkiä vain saanut tarpeekseni. Hän ei ollut tyytyväinen siihen, miten olin paahtanut leivän. Niinpä hän viskasi seinään kahvikupin, jonka olin perinyt isoäidiltäni. Kuppi oli hyvin rakas minulle. Ja yhtäkkiä se oli lattialla. Pirstaleina. Silloin tuntui kuin minussakin olisi mennyt jokin rikki. Tiesin, että vajassa oli glykolipullo. Ja kun Tage lähti päivittäiselle aamukävelyllään, kaadoin sitä mehuun, jota hän aina joi heti kotiin tultuaan. Hän joi kaksi lasillista. Ja sitten hän kuoli. Ajattelin, että tekoni olisi ilmiselvä. Ja olin varautunut seurauksiin. Mutta lääkäri, joka tuli paikalle soitettuani, oletti hänen kuolleen luonnollisesti. Hänelle ei edes tehty ruumiinavausta. Niinpä en sanonut mitään. Ja hänet haudattiin vähän sen jälkeen.”

”Milloin tämä tapahtui?”

”Hautajaisista tuli eilen kuluneeksi kolmekymmentä vuotta.”

Patrik tuijotti naista.

”Kolmekymmentä vuotta?”

”Kyllä.”

Edith ei sanonut enempää, katsoi vain Patrikia.

Patrik ei oikein tiennyt, mitä tehdä. Toisaalta hän olisi halunnut kehoittaa naista kävelemään ulos asemalta ja olemaan enää koskaan pukahtamattakaan koko jutusta. Oli kulunut kolmekymmentä vuotta. Mitä järkeä oli kaivaa asia esiin nyt? Mutta hänen tunnollinen puolensa tiesi paremmin. Murha ei vanhentunut koskaan. Kolme päivää tai kolmekymmentä vuotta, sillä ei ollut väliä. Murha tutkittaisiin joka tapauksessa. Eikä ollut hänen asiansa tehdä mitään muuta tulkintaa.

Hän huokaisi.

”Ymmärrätkö, että meidän on kaivettava hänet ylös?”

Edith nyökkäsi.

”Kyllä, ymmärrän sen. Mitä nyt tapahtuu? Minulla on mukanani laukullinen tavaroita, jos haluatte vangita minut heti.”

”Ei, ei, sinä voit mennä kotiin. Meidän on varmistettava, että kertomasi pitää paikkansa, ja se vie jonkin aikaa. Mutta tarvitsen yhteystietosi. Etkä saa matkustaa minnekään.”

”Minne minä muka matkustaisin?”

Hento nainen kohautti hartioitaan.

Patrik saattoi hänet ovelle saatuaan yhteystiedot eikä vieläkään ollut täysin varma siitä, mitä oli tapahtunut. Hän ei voinut olla kysymättä:

”Miksi kerroit? Miksi et vain pysynyt hiljaa? Tarkoitan, siis... Siitä on kolmekymmentä vuotta. Kukaan ei olisi koskaan saanut tietää.”

Edith mietti hetken ennen kuin vastasi.

”Ihminen ei voi elää ilman seurauksia. Ja totuus tulee aina ilmi, tavalla tai toisella. Joskus se tarvitsee vain vähän vetoapua.”

Patrik sulki oven naisen perässä ja mietti tämän sanoja. Hän ei ollut täysin varma, oliko tämä oikeassa. Patrikin ammatissa totuus osoittautui usein tavoittamattomaksi. Ja harvinaiseksi. Hän tarttui puhelimeen ja valitsi numeron.

”Hei. Patrik Hedström täällä, Tanumsheden poliisiasemalta. Tarvitseen luvan ekshumaatioon. Kyllä. Taas.”

”Osa henkilökunnasta joutuu vaihtoon.”

Gabriel haroi turhautuneena hiuksiaan.

”Heidän täytyy saada mahdollisuus päästä kärryille”, Allan sanoi.

Gabriel asteli rauhattomana edestakaisin kauniilla käsin solmitulla turkkilaisella matolla. Ulkona levittäytyi Fjällbackan lahti, ja loppukesän aurinko heijastui vedestä.

Salongin ovensuussa seisoessaan Yvonne Rudberg mietti ärtyneenä, kuinka lukemattomia kertoja hän olikaan toiminut sovittelijana puolisonsa ja tämän pojan välillä. Niin samankaltaisia, mutta silti niin erilaisia. Gabriel suuntasi turhautumisensa ulospäin, Allan sisäänpäin.

”Minulla ei ole aikaa eikä halua työskennellä amatöörien kanssa. Jos aiomme säilyttää ravintolassa tason, josta sovimme, minulla on oltava pätevää väkeä!”

Gabriel polki kevyesti jalalla lattiaa. Hetken Yvonne näki silmissään teini-ikäisen Gabrielin, joka teki saman eleen. Tai pikkupojan. Gabrielin raivo oli aina kuplinut aivan pinnan alla.

”Ravintola ei ole Göteborgissa eikä Tukholmassa”, Allan sanoi rauhallisesti. ”Täällä ei ole samanlaista valinnanvaraa henkilökunnan suhteen. Meidän on työskenneltävä niiden kanssa, jotka ovat saatavilla, annettava heille aikaa, koulutettava heitä, oltava kärsivällisiä.”

Hän istuutui suureen nojatuoliin ikkunaa vastapäätä. Auringonvalo osui suoraan hänen kasvoilleen, ja Yvonne huomasi uusia ryppyjä, joita ei ollut aiemmin nähnyt. Miten he olivat yhtäkkiä vanhentuneet yhdessä? Vuosia oli kertynyt toistensa perään, ja nyt loppu häämötti jo. He olivat olleet yhdessä neljäkymmentä vuotta. Jakaneet ilot ja surut. Yvonne rakasti Allania. Enemmän kuin elämää itseään.

”Ei kannata tehdä hätäisiä johtopäätöksiä”, Yvonne sanoi. ”Avajaispäivä sujui enimmäkseen hyvin. Voimme hyvin seurata tilannetta kuukauden ja arvioida sitten uudestaan, missä mennään.”

Kumpikaan ei vastannut, mutta Yvonne tiesi, että he kuuntelivat. Tämä oli aina ollut hänen roolinsa. Sovittelija. Hän oli kyllästynyt siihen. Eivätkä he olleet koskaan oikeasti päästäneet häntä sisäpiiriinsä.

”Mielestäni oli huono päätös pitää avajaiset eilen”, Gabriel sanoi. ”En ollut keskittynyt. Kypsenin hirveä liikaa enkä saanut nieriän kasikkeeseen oikeaa hapokkuutta.”

Yvonne yritti parhaansa saadakseen Gabrieliin katsekontaktin. Gabriel ei kohdannut hänen katsettaan, vaan tuijotti sen sijaan mattoon. Alkoi taas ravata edestakaisin. Yvonne tiesi, että Gabriel tiesi olevansa nyt vaarallisella alueella.

”Se oli täysin oikea päätös”, Yvonne sanoi. ”Se oli hieno tapa kunioittaa siskoasi. Jos kyseenalaistat sen, kyseenalaistat kaiken, mitä me perheenä olemme. Sofie on edelleen kanssamme. Ja hänellä oli paikansa eilen. Itsestään selvä paikka.”

”Olen samaa mieltä Yvonnen kanssa.”

Allan hymyili Yvonnelle lempeästi. Yvonne räpäytti silmiään vastaukseksi, se oli yksi niitä pieniä intiimejä viestintäkeinoja, joita he olivat kehittäneet vuosien varrella. Heillä oli monia tuollaisia sanattoman kommunikaation merkkejä. Kieli, jota vain he ymmärsivät.

Yvonne antoi katseensa levätä alapuolella olevan vedenpinnan auringonvälkkeessä.

Sitten hän kääntyi Gabrielin puoleen.

”’Bohusläningenistä’ tullaan käymään tänään”, hän sanoi. ”He haluavat tehdä jutun Sofien katoamisesta.”

”Mitä hyötyä siitä on?”

Gabriel haroi taas tummia hiuksiaan, jotka aina laskeutuivat silmille.

Allanin hiukset olivat olleet yhtä tummat, mutta olivat nyt muuttuneet vaaleanharmaiksi.

”Tiedät kyllä, mitä hyötyä siitä on, Gabriel. Meidän on pidettävä Sofien muisto elossa. Joku jossain tietää jotakin. Aika muuttaa asioita. Suhteet muuttuvat. Lojaliteetit muuttuvat. Niin kauan kuin puhumme Sofiesta, on mahdollista, että joku astuu esiin ja kertoo uutta tietoa. ’Nyhetsmorgonhan’ teki eilen jutun, ja ’Efterlyst’ otti yhteyttä ja haluaa tehdä jutun nyt, kun katoamisesta on kulunut kolmekymmentä vuotta.”

”Sofie on poissa! Kukaan ei astu esiin! Emme koskaan saa tietää, mitä tapahtui! Te elätte menneisyydessä, kun taas minä yritän elää nykyhetkessä. Siinähan annatte haastattelujanne, helvetti, en minä voi teitä estää. Mutta minulla on ravintola pyöritettävänä. Niiden vitun poro-peukaloiden kanssa!”

Gabriel ryntäsi ulos ja jätti jälkeensä painostavan hiljaisuuden. Yvonne meni Allanin luo ja istuutui käsinojalle. Hän kietoi käsivarren miehen hartioille ja nojasi päänsä tämän päätä vasten. Vene tuli heitä kohti täysin purjein.

”Bengt soitti, hän tulee piipahtamaan ennen kuin ’Bohusläningenin’ toimittajat ilmaantuvat.”

Oli poikkeuksellista, että Bengt ja hänen poikansa Jocke, jotka olivat olleet heille läheisiä kaikki nämä vuodet, olivat sijoittaneet ravintolaan. Ystävyyttä ja rahaa ei oikeastaan pitäisi sekoittaa. Mutta Bengt oli halunnut auttaa, eikä Yvonne tuntenut ketään yhtä rehellistä kuin Bengt. Paitsi Allanin.

Allan ei vastannut. Hetken hiljaisuuden jälkeen hän sanoi:

”Sofie olisi veneellä tällaisena päivänä.”

Hänen äänessään oli sama surun häivähdys kuin aina, kun hän puhui Sofiesta. Sama häivähdys, jonka Yvonne kuuli omassaan. Ja Allan oli oikeassa. Sofie oli ollut hyvä purjehtimaan ja viettänyt loputtomia tunteja optimistijollassaan Victoriassa. He olivat aikoneet antaa hänelle Laserin seitsemäntoistavuotissyntymäpäivälahjaksi. Sen sijaan Victoria oli jäänyt pihan venevajaan, joka oli sitten naulattu kiinni.

”Niin olisi”, Yvonne sanoi pehmeästi. ”Niin olisi.”

Ulkona veneilijä alkoi reivata purjeita kiinnittääkseen aluksen laituriin.

”Kuulin, että eilinen meni hyvin.”

Gun Hagman nitoi pinon papereita yhteen ja pani ne siististi kansioon, jonka työnsi työpöydän laatikkoon.

Ellen nyökkäsi.

”Jos asiakkailta kysytään, niin kyllä, jos mieheltäni, niin ei. Toisaalta hän ei ole koskaan tyytyväinen.”

”Niin se menestys saavutetaan, yksityiskohdat ovat kaikki kaikessa.” Gun nitoi toisen pinon papereita yhteen. ”No niin, kuukauden tilitys on valmis. Siinä ei tule olemaan mitään huomauttamista.”

”Sinuun voi sitten aina luottaa, Gun.”

Ellen ojentautui ja valmistautui aamukierrokselle. Vaikka hän oli vanhainkodin osakas ja toimitusjohtaja, hän nautti päivittäiseen toimintaan osallistumisesta. Ja jätti mieluusti kaiken taloudellisen raportoinnin Gunille. Numerot eivät olleet koskaan kiinnostaneet häntä. Hän halusi työskennellä ihmisten parissa.

Fjällbackan entisen vanhainkodin, Äldersron, henkiin herättämiseen oli tarjoutunut tilaisuus täydellisissä toimitiloissa. Paikka oli ollut Bed & Breakfastina monta vuotta alkuperäisen Äldersron sulkeuduttua, mutta terveydenhuoltoalan kokemuksensa ansiosta Ellen tiesi osaavansa luoda vanhainkodin uudelleen yksityissektorille, entistä ehompana. He olivat remontoineet tilat perusteellisesti, valoisiksi ja hienoiksi. Ellen ei halunnut joutua mukaan Gabrielin ravintolaan, sillä jos he tekisivät yhteistyötä, se päättyisi varmasti avioeroon. Tämä oli siis täydellinen järjestely. Sitä paitsi tämä ratkaisi myös yhden Ellenin suurimmista ongelmista: kuka huolehtisi Ainosta.

”Käyn ensin katsomassa, onko äiti siinä kunnossa, että voi syödä muiden kanssa.”

”Hänellä on hyvä päivä tänään”, Gun sanoi. ”Käväisin hänen luonaan, kun tulin. Hänen mielensä oli kohtuullisen kirkas.”

Suljettuaan toimiston oven Ellen kääntyi vasemmalle käytävään. Hän oli antanut äidilleen parhaan huoneen, se oli suuri ja valoisa, ja siitä oli näkymä kirkolle.

Varovaista koputusta seurasi oven takaa kuuluva ”sisään”. Ellen tiesi jo äitinsä äänestä, että Gun oli ollut oikeassa. Äidillä kuulosti olevan hyvä päivä.

”Hei, äiti.”

”Hei, kulta.”

Aino hymyili hänelle tuolistaan ikkunan vierestä. Ellen oli tarjoutunut järjestämään hienon nojatuolin, mutta äiti oli vaatinut sen sijaan vanhan pinnatuolin, joka oli ollut keittiönikkunan vieressä Ellenin lapsuudenkodissa aivan Äldersrota vastapäätä. Äiti vietti päivänsä enimmäkseen kovalla pinnatuolilla selkä suorana istuen ja ikkunasta ulos katsellen.

”Menikö eilen hyvin?”

Ellen nyökkäsi. Hän oli iloinen, että äiti muisti, mitä ympärillä tapahtui. Dementia oli hiipinyt kuvaan hitaasti. Niin hitaasti, että aluksi oli ollut vaikea sanoa, oliko äidistä vain tullut hieman hajamielinen. Avaimet hukassa. Lompakko, jonka löytämiseen meni koko aamupäivä. Mutta hiljalleen oli käynyt yhä selvemmäksi, että kyse oli jostain muusta kuin vain hajamielisuudesta. Ja viime kuukausina taudin eteneminen oli kiihtynyt. Kun Aino oli unohtanut kattilan liedelle ja ollut vähällä sytyttää talon tuleen, Ellen ja Gabriel olivat tajunneet, ettei hän enää voinut asua kotona, vaikka oli vasta kuusikymmentäkuusivuotias.

”Kaikki meni hyvin, Gabriel on taitava.”

Ellen silitti äitinsä poskea. Äiti oli edelleen yhtä kaunis. Hauras eteerinen kaunotar, joka oli aina lumonnut kaikki ympärillään. Vaaleat hiukset olivat harmaantuneet, mutta hulmusivat vyötäröllä asti kuten ennenkin.

”Hyvä, hyvä.”

”Haluatko syödä tänään aamiaista täällä vai muiden kanssa?”

”Eikös minulla ole hyvä päivä tänään?” äiti kysyi. ”Enhän vain kuvittele, minullahan on hyvä päivä?”

”Et kuvittele. Sinulla on tosi hyvä päivä. Mitäs siis sanoisit pienestä seurustelusta? Hautausmaa ei ole menossa minnekään, voit tuijottaa sitä myöhemmin lisää.”

”Hah, nyt sinä pilaillet vanhan äitisi kustannuksella. Enkä minä hautausmaata tuijota. Vaan surua. Surua, joka lepää raskaana sen yllä. Moni pelkää surua. Minä opin äidiltä, isoäidiltä ja isisoäidiltä hyväksymään sen.”

”Olen kuullut tuon aivan liian usein”, Ellen sanoi. ”Ei mennä sukuhistoriaan taas, jos sopii. Nyt lähdetään katsomaan, että saat juusto-